

ఇక్కడి కళాకారుల చేతులలో ఏం మహాత్యం ఉందో గాని మమ్ములను జీవం ఉట్టిపడేలా తయారుచేస్తారు. అడవులలో దారికే పొనికి కర్తను ఉపయోగిస్తారు. ముందుగా కొయ్యును చిన్న చిన్న ఆకారాలుగా చెక్కుతారు. తరువాత చింతగింజల పిండితో తయారుచేసిన జిగురుతో వాటిని అతికిస్తారు. దాంతో అందమైన ఆకారం తయారోతుంది. దానిని ఎండలో ఆరబెడతారు. తరువాత అడవులలో దారికే ఆకు పసర్లతో తయారుచేసిన సహజ రంగులను మాకు అద్ది మమ్మల్ని ఆకర్షణీయంగా తయారుచేస్తారు. అలా చేసిన వాటిలో పండ్చు, కూరగాయలు, లవంగాలు, యాలకులు, అగ్గిపెట్టె, తమలపాకులు మొదలైనవి చూస్తే చాలా సహజంగా ఉంటాయి. ముట్టుకొని చూసేదాకా మేం బోమ్మలం అని మీకు తెలియదు. అంత సహజంగా ఉంటాయి.

ఈ కళాకారులు మమ్మల్ని తయారుచేయడంతో పాటు వర్షచిత్రాలు కూడా గేస్తారు. పిల్లలూ! మేం ఎంతో అందంగా, అద్భుతంగా, సహజత్వం ఉట్టిపడేలా ఉంటాం. కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుడికి చేసిన గీతోపదేశం చిత్రం, మునికోపంవల్ల శిలారూపం దాల్చిన గంధర్వకన్య చిత్రం, ప్రకృతి చిత్రాలు, దేవతల చిత్రాలు మొదలగునవి మాలో బాగా ప్రసిద్ధిగాంచినవి.

మా గురించి తెలుసుకొంటుంటే మమ్మల్ని చూడాలనిపిస్తుంది కదా పిల్లలూ! మమ్మల్ని మీ ఇంటికి తీసుకువచ్చి మీ ఇంటిని అందంగా అలంకరించుకోవాలని అనిపిస్తుందా? మేము మన రాష్ట్రంలోని నగరాలలో ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన హస్తకళా వస్తువుల విక్రయకేంద్రాలైన గోల్డ్ ఐండ ఎంపోరియంలలో మేము కొలువుదీరి ఉంటాం. ఆక్కడ మమ్మల్ని మీరు కొనుక్కొని మీ ఇళ్ళకు తీసుకొని వెళ్ళవచ్చు.

దేశంలోకల్లా అందమైన బోమ్మలం మేమే అని మన రాష్ట్రపతి మాకు అవార్డును కూడా ఇచ్చారు. మాకు మన దేశంతో పాటు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కూడా ఆదరణ ఉన్నది. అమెరికా, రష్యా, మలేషియా, స్విట్జర్లాండ్, సింగపూర్, దుబాయ్ మొదలైన దేశాలలో కూడా మాకు మంచి గిరాకీ ఉంది.

మా గురించి ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకొన్నారు కదా! మరి... మమ్మల్ని చూడడానికి మా గురించి మరిన్ని విషయాలు తెలుసుకోవడానికి నిర్వల్ పట్టణాన్ని తప్పకుండా సందర్శిస్తారు కదా! ఆక్కడ కలుద్దాం!

భూషాసంమర్యాల సంగ్రహ

వినడం-ఆలోచించి మాట్లాడడం

- అ) మీకు ఏ బొమ్మలంటే ఇష్టమో చెప్పండి. ఎందుకు ఇష్టమో చెప్పండి.
- అ) మీరు బొమ్మలతో ఏం చేస్తారు?

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకోవడం

- అ) కింది వాక్యాలను చదువండి. వాటిని వరుసక్రమంలో రాయండి.

- 1) అందమైన రూపాలను ఎండలో ఆరబెడతారు.
- 2) జీవం ఉట్టిపడే కొయ్యబొమ్మలు తయారోతాయి.
- 3) అడవులలో దొరికే పొనికి కర్రను ఉపయోగిస్తారు.
- 4) ఆకు పసర్లతో తయారుచేసిన రంగులు అద్దతారు.
- 5) చింత గింజల పిండి జిగురుతో అతికిస్తారు.
- 6) ముందుగా కొయ్యను చిన్న చిన్న ఆకారాలుగా చెక్కుతారు.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

- అ) కింది పేరాను చదువండి. పేరా కింద తప్పగా ఇచ్చిన వాక్యాలను పేరా ఆధారంగా సరిచేసి రాయండి.

పిల్లలూ! బాగున్నారా! నేనెవరో గుర్తుపట్టండి చూద్దాం! “ఆకాశంలో ఎగురుతాను కాని పక్కని కాను. తోక ఉంటది కాని జంతువును కాను. రెక్కలు లేవు గాని పైకి ఎగురగలను.”

శభాష్ పిల్లలూ! భలే గుర్తుపట్టారు. ఔను! నేను పతంగిని. మీకందరికీ నాతో ఆడుకోవడం ఇష్టం కదా! నాకు సంక్రాంతి పండుగ అంటే చాలా ఇష్టం. ఎందుకంటే భోగి పండుగ రోజున మీరు నన్ను రకరకాల ఆకారాలతో అందంగా అలంకరించి పోటీపడి ఎగరేస్తారు. కాలం మారినాకొద్ది మాలో కూడా ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. మాలో కొందరికి తోకలు లేవు. కొందరికి పెద్ద పెద్ద తోకలు. కొందరికి పెద్ద పెద్ద కళ్ళు. కొందరివి వింత వింత ఆకారాలు. అయినా అందరం ఆకాశంలో ఆనందంగా ఎగురుతుంటాం. మేము ఎంత పైకి ఎగిరినా దారం అనే మా ప్రాణం మీ చేతుల్లో ఉంటుంది. దీన్ని మీరు మాంజా అని కూడా అంటారు. మరి నన్ను ఎగరేసేటప్పుడు చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి.

- 1) పతంగులు ఒకే ఆకారంలో ఉంటాయి.

- 2) పతంగులకు అసలు తోకలు ఉండవు.

- 3) కాలం ఎంత మారినా పతంగులలో ఏ మార్పు రాలేదు.

- 4) పతంగికి శివరాత్రి పండుగ అంటే చాలా ఇష్టం.

- 5) పతంగికి ప్రాణాధారమైన దారాన్ని సుతిలి అంటారు.

ఆ) కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులను రాయండి.

తెలంగాణలో అతి ప్రాచీనమైన ఒక జానపద చిత్ర కళ ‘నకాషీ కళ’. అప్పటి రాజులను, నవాబులను మెప్పించిన కళ నకాషీ చిత్రకళ. టి.వి., సినిమా మాధ్యమాలు లేని ఆ రోజుల్లో ప్రజలకు వినోదాన్ని, విద్యను, కాలక్షేపాన్ని అందించింది. రామాయణం, మహాభారతం, భాగవతంలతో పాటు, తెలంగాణ సంస్కృతి సాంప్రదాయాలకు చెందిన కథలను తెలియ చేప్పేందుకు కాన్యాన్ గుడ్డపై చిత్రించిన బొమ్మల పట్టాన్ని ఉపయోగించేవారు. ఇలా పటంపై కథలకు అనుగుణమైన బొమ్మలను కాన్యాన్ గుడ్డపై చిత్రించేవారే నకాషీలు. వీరు మునుపటి వరంగల్ జిల్లా చేర్యాల, వేములవాడ మండలంలోని తిప్పాపురం, అనుపురం గ్రామాల్లో ఉన్నారు.

కథకులు తాము చెప్పబోయే కథకు సంబంధించిన చిత్రపటాన్ని గుండ్రంగా చుట్టీ కథను చెపుతూ తాము చెప్పే సన్నివేశానికి సంబంధించిన దృశ్యం వచ్చేలా దానిని తిప్పుతుంటారు. అందువల్ల దీనిని ప్రైల్ పెయింటీంగ్ అని కూడా అంటారు. కానీ ప్రస్తుతం ఆ కళకు ఆదరణ తగ్గిపోయి ఈ నకాషీ చిత్రాలను ఇళ్ళల్లో, ఐదు నక్కల్తాల హోటళ్ళలో గోడలకు అలంకరించే వాల్ పెయింటింగ్స్‌లా వాడుతున్నారు.

1) నకాషీ చిత్రకళ అంటే ఏమిటి?

2) నకాషీలు అని ఎవరిని అంటారు?

3) నకాషీ కళాకారులు ఏ ప్రాంతంలో ఉన్నారు?

4) నకాషీ చిత్రకళలో ఏమేం కథలు ఉంటాయి?

5) మై పేరాకు ఒక శీర్షిక పెట్టండి.

సాంతంగా రాయడం

అ) కింది ప్రశ్నలకు జవాబులను రాయండి.

1) నిర్మల్ బొమ్మల చరిత్ర గురించి రాయండి.

2) నిర్మల్ బొమ్మలను ఎలా తయారుచేస్తారు?

3) మీకు ఇష్టమైన బొమ్మల గురించి రాయండి.

సృజనాత్మకత

ಅ) ನಿರ್ನಲ್ ಕೊಯ್ಯ ಬೊಮ್ಮೆಲು ತಮ ಗುರಿಂಚಿ ತಾಮು ಚೆಪ್ಪುಕುನ್ನಾಯಿ ಕದಾ! ಮೀರ್ತೆ ಅ ಬೊಮ್ಮೆಲತ್ತೆ ಏಂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ? ಡೇಹಿಂಚಿ ಸಂಭಾಷಣಲು ರಾಯಂಡಿ.

నిర్వుల్ బొమ్మలు : బాగున్నారా పిల్లలూ!

పిల్లలు : బాగున్నాం మీరు చాలా అందంగా ఉన్నారు. మిమ్మల్ని దేనితో తయారుచేస్తారు?

నిర్వహించాలని బోమ్మలు : _____

ପ୍ରିଲ୍ଲାମ : _____

నిర్వహించాలని బోమ్మలు : _____

ପ୍ରିଲ୍ଲାଲୁ : _____

ପିଲ୍ଲଲୁ : _____

పదజూలం

ಅ) ಕಿಂದಿ ವಾಕ್ಯಾಲತ್ತೇ ಗೀತ ಗೀಸಿನ ಪದಾಲಕು ಅರ್ಥಾಲನು ಗುರ್ತಿಂಚಂಡಿ.

అ) కింది ఆధారాలతో పదాలను రాయండి. ప్రతి పదానికి చివర “కారం” ఉండాలి.

- 1) ఉదా : రూపం - కారం
- 2) సహయం చేయడం - కారం
- 3) ప్రేమ, వాత్సల్యం - కారం
- 4) ఎగతాళి చేయడం - కారం
- 5) ఒప్పుకోవడం - కారం
- 6) పొగరుబోతుతనం - కారం

ఇ) కింది పదాలను తిరగేసి రాయండి. రెండు పదాలకు అర్థాలేమిటో చర్చిచండి. తెలియని వాటిని ఉపాధ్యాయులను అడిగి తెలుసుకొండి.

ఉదా : టపా - పాట

1) రుచి - _____	5) చిలిపి - _____
2) పడగ - _____	6) కలప - _____
3) దినం - _____	7) పడక - _____
4) కరచు - _____	8) తడుము - _____

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుండాం

అ) కింది పేరాలను చదువండి. (?) ఈ గుర్తుకు ‘○’ చుట్టూండి.

రాథ సెలవుల్లో తాతయ్య గారి ఇంటికి వెళ్ళింది. దారిలో సీతమ్మ ఎదురయ్యింది. “ఎవరు పాపా నీవు? ఎవరింటికి పోవాలె? నీ పేరేమిటి? మీది ఏ ఊరు?” అంటూ ప్రశ్నించింది. రాథ చిరునవ్వుతో జవాబు చెప్పింది.

పిల్లలూ! నేను (?) వాక్యం చివర ఉంటానని గుర్తించారు కదా! నన్ను (?) “ప్రశ్నార్థక చిహ్నం” అంటారు. నేను (?) వాక్యాలకు చివరన ఉంటే ఆ వాక్యాలను “ప్రశ్నార్థక వాక్యాలు” అంటారు.

అ) కింది పేరాలను చదువండి. (!) ఈ గుర్తుకు ‘○’ చుట్టుండి.

టీచర్ మమతను ఎక్కుడికి వెళ్లావని అడిగింది. “జూకు వెళ్లాం టీచర్. అబ్బో! జూ ఎంత పెద్దగా ఉన్నదో! రకరకాల జంతువులు, పక్కలు చూశాం.” అన్నది మమత. “వీయే జంతువులు చూశారు?” అని అడిగింది టీచర్. “పెద్దపులి, ఏనుగు, సింహులను చూశాం టీచర్! బాబోయ్! వాటిలో ఏనుగు ఎంత పెద్దగా ఉందో!” అన్నది మమత. “అట్లాగా! అంత బాగున్నాయా జంతువులన్నీ!” అన్నది టీచర్.

పిల్లలూ! నేను (!) ఆశ్చర్యకరమైన వాక్యాల చివర ఉంటానని గుర్తించారు కదా! నన్నేమంటారో తెలుసా? నన్ను (!) “ఆశ్చర్యార్థక చిహ్నం” అంటారు. ఈ గుర్తు చివరగల వాక్యాలను “ఆశ్చర్యార్థక వాక్యాలు” అంటారు. సంబోధన, ఆశ్చర్యం, సంతోషం, భయం మొదలైన భావాలను తెలిపే పదాల తర్వాత కూడా నన్ను (!) ఉపయోగిస్తారు.

ఇ) ఇంతకుముందు వచ్చిన పాతాలలో “ ! ”, “ ? ” గుర్తులు ఎక్కుడెక్కడ ఉన్నవో గుర్తించి ఆ వాక్యాల కింద గీత గీయండి. 5 వాక్యాలను రాయండి.

VII

ప్రాజెక్టుపని

నిర్వూల్ బొమ్మలు ఎలా తయారోతాయో తెలుసుకొన్నారు కదా! రంగు కాగితాలు ఉపయోగించి మీకు నచ్చిన బొమ్మలను తయారుచేయండి. తరగతిలో ప్రదర్శించండి. ఎలా తయారుచేశారో చెప్పండి.

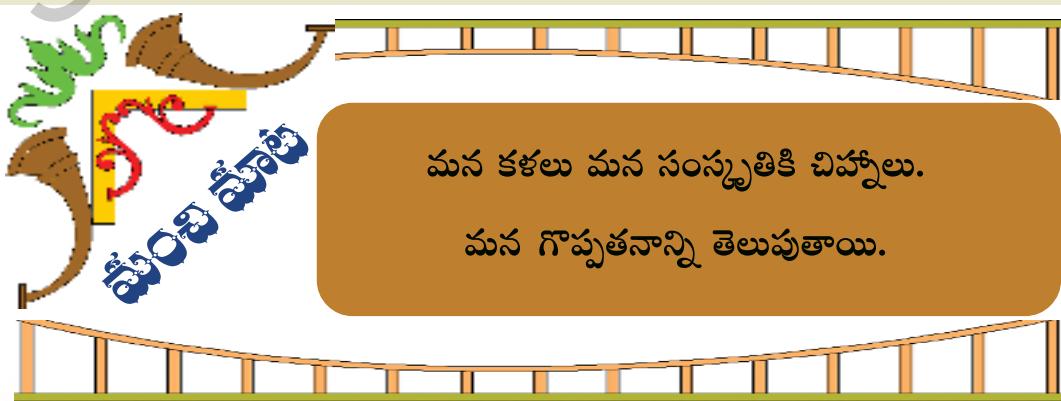
నేనిని చేయగలనా?

1) బొమ్మల గురించి, నాకిష్టమైన బొమ్మల గురించి చెప్పగలను.	జౌను / కాదు
2) పేరా చదివి ప్రత్యులకు జవాబులు గుర్తించగలను.	జౌను / కాదు
3) నిర్వూల్ బొమ్మల గురించి సొంతంగా రాయగలను.	జౌను / కాదు
4) బొమ్మలతో పిల్లల సంభాషణ రాయగలను.	జౌను / కాదు
5) ఆధారాలతో పదాలు రాయగలను.	జౌను / కాదు
6) ‘!’, ‘?’ గుర్తులను గుర్తించగలను.	జౌను / కాదు

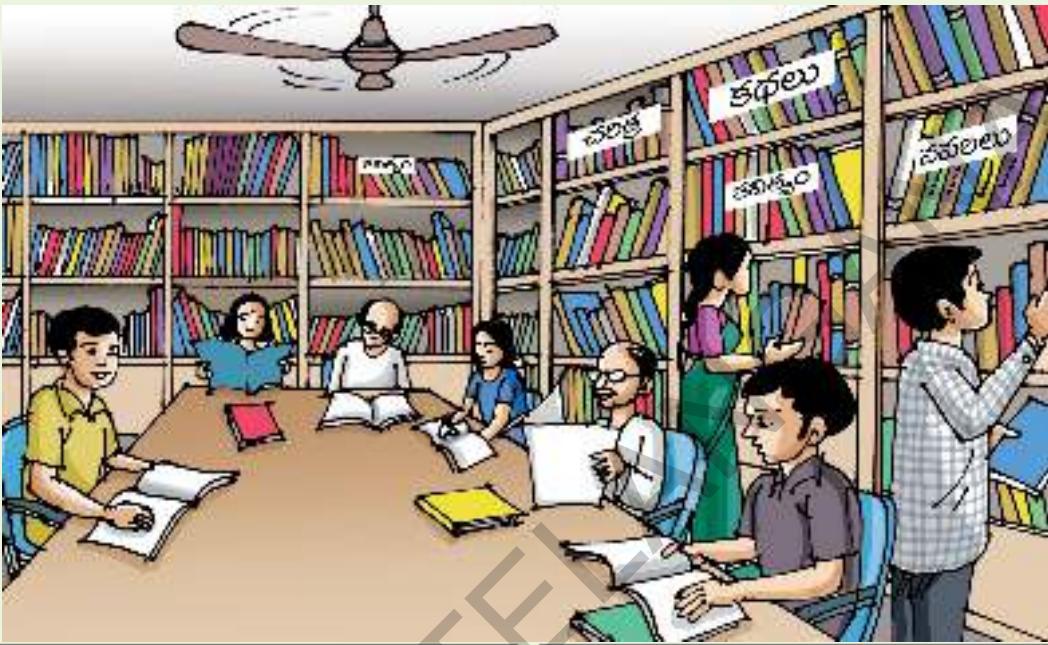
మన కళలు మన సంస్కృతికి చిహ్నాలు.

మన గొప్పతనాన్ని తెలుపుతాయి.

6. సతక పద్మలు

కింది బొమ్మను చూడండి, మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- * బొమ్మలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? వారు ఏమి చేస్తున్నారు?
- * మీరెప్పుడైనా అలాంటి స్థలానికి వెళ్లారా? దానిని ఏమంటారు?
- * పాటలు / గేయాలతోపాటు ఇంకా ఏమి నేర్చుకోవాలి?

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ☞ పారంలోని బొమ్మలు చూడండి. మాట్లాడండి.
- ☞ మీ ఉపాధ్యాయిని పద్మలు చదువుతున్నప్పుడు జాగ్రత్తగా వినండి.
- ☞ పారం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- ☞ గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలను మీ మిత్రులనుగాని, ఉపాధ్యాయులనుగాని అడగండి. లేదా ‘పదాలు-అర్థాలు’ అనే పటీకలో చూసి తెలుసుకోండి.